

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

PLAN ROZWOJU GOSPODARSTWA

Praca zbiorowa:

Oskar Wysocki, Łukasz Bocheński, Mariusz Tatka,
Krzysztof Żok, Ireneusz Gradka, Robert Czechorowski

**Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Poznaniu**

**61-659 Poznań, ul. Winogrody 63
tel.: 61 823 20 81**

www.cdr.gov.pl, e-mail: poznan@cdr.gov.pl

Spis treści

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ OPISOWA	4
1. Rola i znaczenie projektowania rozwoju gospodarstw	4
2. Rola rolnika i doradcy w procesie projektowania	5
3. Etapy projektowania rozwoju gospodarstw - (podstawowe założenia).....	6
3.1. Zbieranie danych.....	7
3.2. Zakres analizy danych.....	8
3.3. Opracowanie Planu Rozwoju Gospodarstwa.....	10
II. PRZEWODNIK TECHNICZNY	13

WSTĘP

Niniejsza broszura jest zarówno poradnikiem dla osób pracujących nad Planowaniem Rozwoju Gospodarstwa, jak i instrukcją obsługi aplikacji opracowanej w formie skoroszytu Excel.

Publikacja jest podzielona na dwie części – część pierwsza stanowi opis całej idei Planowania Rozwoju Gospodarstwa. Przedstawiono w niej rolę doradcy i rolnika oraz etapy projektowania rozwoju gospodarstwa. Ponadto publikacja zawiera opis procesu zbierania i analizy danych niezbędnych do opracowani planów rozwoju gospodarstwa.

Druga część to część analityczna będąca jednocześnie instrukcją wypełniania aplikacji – skoroszytu Excel.

Uwzględniono w niej również zagadnienia związane z wybranymi działaniami inwestycyjnymi wdrażanymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. W związku z tym aplikacja pozwala obliczyć takie wskaźniki jak między innymi standardowa produkcja (SO) – z uwzględnieniem podziału na produkcję roślinną i zwierzęcą.

Dla celów obliczenia powyższego wskaźnika wprowadzono listę roślin uprawnych i zwierząt z przypisanymi wartościami współczynników SO 2010.

Dla produkcji zwierzęcej aplikacja zawiera również zakładkę: Roczne obroty zwierząt, która automatycznie pozwala obliczyć stan średnioroczny, oraz szacunkową zawartość azotu w nawozach naturalnych z uwzględnieniem systemu utrzymania.

I. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Rola i znaczenie projektowania rozwoju gospodarstw

Każde planowanie wymaga określenia aktualnej sytuacji poprzez przeprowadzenie analizy danego podmiotu i jego zasobów. W oparciu o analizę można planować rozwój gospodarstwa i wskazać korzyści, które będą odnoszone po wprowadzeniu zmian. W tym celu konieczna jest znajomość technologii i organizacji produkcji rolnej, a także wiedza dotycząca zagadnień finansowych prowadzonej działalności rolniczej, wspomagająca proces zarządzania gospodarstwem.

Istotnym elementem planowania jest poznanie wymagań stawianych różnego rodzaju inwestycjom dofinansowywanym z funduszy unijnych, które należy uwzględnić w planach rozwojowych gospodarstwa. Proces doradczy musi również uwzględniać wymagania higieny produkcji, ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt zgodne z obowiązującymi i wdrażanymi przepisami dotyczącymi Wymogów Wzajemnej Zgodności (cross-compliance).

Mając na uwadze różne cele można określić kilka sytuacji, dla których planowanie jest niezbędne w procesie podejmowania decyzji przez rolnika:

- a) możliwość oceny sytuacji obecnej gospodarstwa,
- b) realne przedstawienie możliwości inwestycyjnych gospodarstwa na podstawie analizy,
- c) możliwość przewidywania zagrożeń dla funkcjonowania gospodarstwa i wprowadzania odpowiednich środków zaradczych.

W celu ukazania aktualnej i alternatywnej sytuacji ekonomicznej gospodarstwa rolnego realizującego inwestycje, polegającą np. na zakupie gruntów, bądź to zmianie skali i/lub struktury produkcji, niezbędne jest opracowanie Planu Rozwoju Gospodarstwa (PRG). Pozwala on odpowiedzieć na pytanie - czy inwestycja jest uzasadniona i czy doprowadzi do poprawy ogólnych wyników ekonomicznych gospodarstwa.

Wyniki projektowania to niezbędna część informacji, konieczna do podjęcia decyzji o przyszłości - kierunku i skali zmian w gospodarstwie. Obliczenia muszą być sporządzone rzetelnie w oparciu o wiarygodne dane, przedstawione w czytelny i przystępny sposób.

Planowanie jest podstawowym działaniem wspomagającym proces zarządzania gospodarstwem rolnym, a jego opracowanie w formie PRG pozwala ten proces znacznie usprawnić.

2. Rola rolnika i doradcy w procesie projektowania

Jednym z podstawowych obowiązków a zarazem kompetencji rolnika (zarządcy gospodarstwa) jest decydowanie o przyszłej działalności i organizacji gospodarstwa. Organizacja gospodarstwa powinna być dostosowywana do zmieniających się warunków. Warunki gospodarowania mogą kształtować się na zewnątrz gospodarstwa, poprzez tzw. czynniki zewnętrzne (np. zmieniające się relacje cen produktów rolniczych, zapotrzebowanie konsumpcyjne, tendencje na rynku itp.) lub wewnątrz gospodarstwa. Wewnątrz gospodarstwa sytuacja zmienia się np. poprzez zmianę powierzchni gruntów, zasobów pracy lub kapitału dyspozycyjnego.

Planowanie rozwoju ma zastosowanie do ustalania optymalnej organizacji gospodarstwa rolnego. Decyzja o wyborze kierunku rozwoju gospodarstwa np. w zakresie zmiany wybranych działalności produkcyjnych, w zakresie inwestycji, w sposobie ich finansowania (ze środków własnych lub z kredytu itp.), należy wyłącznie do rolnika i jego rodziny. Doradca może jedynie pomóc zidentyfikować i nazwać problem oraz wspólnie z rolnikiem poszukiwać rozwiązania. Proces podejmowania tak ważnych decyzji nie powinien dokonywać się spontanicznie, lecz na podstawie dostępnych informacji i dokładnych obliczeń. W trakcie planowania rozwoju gospodarstwa chodzi nie tylko o zastanawianie się nad sprawami dotyczącymi bieżącej produkcji rolniczej, ale bardziej o istotne decyzje perspektywiczne, dotyczące organizacji gospodarstwa i jej zmian z wszelkimi tego konsekwencjami.

Pomoc przy planowaniu rozwoju gospodarstwa rolnego tzn. przy ustalaniu nowej organizacji gospodarstwa, należała i należy do najważniejszych zadań doradcy. Jednak to rolnik i jego rodzina podejmują decyzję, czy będą odnosili korzyści, ale i oni poniosą konsekwencje, jeżeli przedsięwzięcie okaże się nieudane i przyniesie straty.

Tak więc, pomoc doradcy w tej kwestii jest racjonalna, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:

- zebrano rzetelne dane o gospodarstwie i jego otoczeniu,
- doradca dysponuje pełną informacją na temat planowanych przedsięwzięć,
- obliczenia są pełne i dokładne,
- obliczenia są zrozumiałe dla rolnika.

Wprowadzenie decyzji o zmianach w poszczególnych działalnościach produkcyjnych i organizacyjnych gospodarstwa, jak i bieżące kontrolowanie efektów zmian, powinno być prowadzone przy współpracy z doradcą rolniczym. Doradcy powinni aktywnie uczestniczyć w realizacji planu rozwoju gospodarstwa rolnego i przy sprawdzaniu wyników wdrażania zaprojektowanych i przyjętych do realizacji zmian. Ponadto doradca powinien służyć pomocą przy czynnościach związanych ze zmianą profilu produkcji i przy wprowadzaniu nowych działalności produkcyjnych.

Doradztwo może również prowadzić do wskazania rolnikowi zagrożeń związanych z pogarszającą się sytuacją ekonomiczną i koniecznością wprowadzenia zmian w sposobie prowadzenia dotychczasowej działalności rolniczej. Wskazywanie zagrożeń i identyfikowanie problemów musi być przeprowadzone w sposób przekonujący dla rolnika. Doradztwo w tym zakresie musi być również zrozumiałe, przejrzyste i zawierać propozycje rozwiązania problemu. Może ono zapobiec nieuzasadnionym inwestycjom (np. zakupowi maszyn o niedostosowanych parametrach technicznych do wielkości gospodarstwa i skali produkcji) i wystąpieniu problemów ekonomicznych gospodarstwa. Może ono także skłonić rolnika do podjęcia dodatkowej działalności pozarolniczej w celu poprawy dochodów.

Doradztwo nie powinno ograniczać się do pomocy w wypełnianiu wniosków o dotacje na inwestycje zaplanowane przez rolnika. Inwestycje te nie zawsze poparte są analizą oraz planowaniem długofalowym, a takie działanie może doprowadzić do wielu problemów ekonomicznych gospodarstwa. Dlatego trzeba na nie spojrzeć perspektywnie, obliczyć ich opłacalność, rozważyć różne warianty rozwoju gospodarstwa, nie tylko w kontekście inwestycji, ale również zmiany samej organizacji produkcji, a następnie je przeanalizować wspólnie z rolnikiem.

3. Etapy projektowania rozwoju gospodarstw - (podstawowe założenia)

W projektowaniu rozwoju gospodarstwa można wyróżnić dwa etapy. Polegają one kolejno na zebraniu danych, ich analizie i ostatecznym opracowaniu planu rozwoju gospodarstwa.

Analizę aktualnego stanu sporządza się dla wszystkich działalności produkcyjnych prowadzonych w gospodarstwie. Pierwsze wyliczenia dotyczą aktualnej sytuacji gospodarstwa - tzw. **stanu „jest”**. Te wyliczenia powinny być sporządzone na podstawie dokumentów źródłowych (patrz: rozdział 3.1. Zbieranie danych) oraz wywiadu z rolnikiem. Celem tych wyliczeń jest ustalenie efektów produkcyjnych osiągniętych przez gospodarstwo w analizowanym roku lub analizowanym okresie czasu oraz ponoszonych nakładów i kosztów, osiąganych dochodów.

W oparciu o dokonane obliczenia – **„stan jest”** oraz na podstawie wcześniej uzyskanych informacji od rolnika, doradca opracowuje **„plan”**, będący jednocześnie drugim etapem projektowania rozwoju gospodarstwa.

3.1. Zbieranie danych

Etap zbierania danych stanowi najważniejszy element w planowaniu rozwoju gospodarstwa. Przygotowanie rzetelnego planu jest możliwe tylko wówczas, gdy posiadamy aktualne i sprawdzone informacje o gospodarstwie, zgodne ze stanem faktycznym.

Obecnie w wielu gospodarstwach rolnych prowadzi się obowiązkowo księgi rachunkowe w związku z korzystaniem przez rolników z kredytów preferencyjnych na zasadach określonych w „Zunifikowanym Systemie Rachunkowości Gospodarstw Rolnych”. Poza tym, coraz więcej rolników rozlicza podatek VAT, prowadzi ewidencję zakupów oraz sprzedaży produktów i usług. W wielu gospodarstwach prowadzona jest także ewidencja zabiegów agrotechnicznych z wykorzystaniem programów komputerowych itp., co znacznie ułatwia ich identyfikację i analizę. W gospodarstwach prowadzących w/w rejestry, nie powinno być większych problemów z pozyskaniem rzetelnych danych. Pomocne mogą okazać się również takie dokumenty jak:

1. Ewidencja zabiegów ochrony roślin.
2. Wniosek o dopłaty bezpośrednie.
3. Karty pól i informacje o obrocie stada zwierząt i ich wydajności jednostkowej.
4. Faktury zakupu i sprzedaży (ewidencja zakupu i sprzedaży VAT).
5. Wypisy z ewidencji działek rolnych.
6. Umowy kredytowe.
7. Nakazy płatnicze, polisy ubezpieczeniowe itp.
8. Decyzje itp.

Korzystając z powyższych źródeł informacji należy pamiętać, że w trakcie zbierania danych w gospodarstwie mogą mieć miejsce takie zdarzenia, w przypadku których rolnik nie potrafi podać szczegółowych informacji. Brak informacji na temat zdarzeń gospodarczych powoduje, że zakres, a tym samym rezultat analizy i obraz sytuacji gospodarczej danego podmiotu jest niepełny.

Zebrane i wyselekcjonowane dane muszą posłużyć do oznaczenia całkowitej istniejącej zdolności wytwórczej gospodarstwa, dlatego też należy szczegółowo ustalić będące do dyspozycji w gospodarstwie zasoby produkcyjne według rodzajów, jakości i ilości. Dotyczy to wszystkich czynników produkcji.

3.2. Zakres analizy danych

Możliwie dokładne poznanie gospodarstwa jest bardzo ważne dla planowania rozwoju. Analiza zasobów musi być przeprowadzona na kilku płaszczyznach. Poniżej w tabeli 1. zestawiono najważniejsze obszary analizy zasobów gospodarstwa rolnego.

Tabela 1.

Analiza zasobów i organizacji produkcji gospodarstwa rolnego

	Zasoby	Zakres analizy
Warunki przyrodnicze	Stosunki wodne Klimat Rzeźba terenu Położenie n.p.m.	Długość okresu wegetacyjnego Suma rocznych opadów atmosferycznych i rozkład występowania (anomalia: powódzie i susze) Ukształtowanie terenu (specyficzne warunki uprawy)
Ziemia	Powierzchnia Struktura użytków rolnych Jakość gleb Rozłóg Ceny gruntów	Wykorzystanie posiadanych UR (ewentualna zmiana użytkowania na inne cele np. budowlane) Klasyfikacja gruntów – wskaźnik bonitacji Odległość do najdalszego pola Zasobność gleb w składniki odżywcze, pH Położenie gruntów w strefie ONW, OSN Możliwości wykorzystania i powiększenia areалу (zakup, dzierżawa)
Praca	Pracujący w gospodarstwie Zapotrzebowanie na pracę	Wyliczenie niezbędnego czasu pracy, pracochłonność prac polowych i w produkcji zwierzęcej przy technologii produkcji stosowanej w danym gospodarstwie, itd.) Zasoby pracy w gospodarstwie Możliwość najmowania ludzi do pracy i koszty pracy najemnej

Kapitał	<p>Budynki i budowle</p> <p>Maszyny i urządzenia</p> <p>Środki finansowe</p>	<p>Wyposażenie w środki trwałe (wszystkie będące do dyspozycji maszyny, rok ich zakupu i produkcji, wartość, zużycie, możliwości wykorzystania maszyn spoza gospodarstwa, jak i możliwość wykorzystywania maszyn do prac poza gospodarstwem)</p> <p>Wstępna analiza bilansu majątkowego</p> <p>Wstępna analiza rachunku zysków i strat (przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności)</p> <p>Analiza przepływów finansowych</p> <p>Wysokość i struktura dochodów</p> <p>Analiza wybranych wskaźników finansowych</p> <p>Będące do dyspozycji środki własne, obciążenie kapitałem obcym, możliwości uzyskania zewnętrznych źródeł finansowania</p>
Rynek	<p>Popyt</p> <p>Podaż</p> <p>Ceny</p>	<p>Ocena sytuacji panującej na rynku, tendencje, prognozy itp.</p> <p>Możliwości zabezpieczenia zbytu (kontraktacje, umowy)</p>
Organizacja produkcji	<p>Technologia uprawy i hodowli</p>	<p>Ocena dostosowania gospodarstwa do Wymogów Wzajemnej Zgodności (CC)</p> <p>Budowle do przechowywania nawozów naturalnych</p> <p>Stan budynków, możliwości rozbudowy lub alternatywnego wykorzystania, będące do dyspozycji lub możliwe do pozyskania stanowiska dla zwierząt</p> <p>Struktura zasiewów, plony, bilans ziemiopłodów i stosowane technologie w produkcji roślinnej, płodozmian</p> <p>Organizacja i stosowane technologie w produkcji zwierzęcej (obsada zwierząt, sposób utrzymania zwierząt, warunki dobrostanu, obroty stada, bilans pasz)</p> <p>Organizacja produkcji nierolniczej i usług</p> <p>Przynależność do grupy producentów</p> <p>Możliwości wspólnego użytkowania maszyn</p> <p>Dostępność usług maszynowych, ich ceny, terminy i jakość</p> <p>Sprzedaż bezpośrednia w gospodarstwie</p> <p>Działalność pozarolnicza w gospodarstwie</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Jak przedstawiono w powyższej tabeli do planowania rozwoju gospodarstwa konieczna jest znajomość nie tylko technik i technologii produkcji, ale również zagadnień związanych z analizą finansową, jak i ekonomiką i organizacją produkcji. Wszelkie dane źródłowe (wyjściowe) podaje rolnik. Doradca ewentualnie powinien przedyskutować z rolnikiem dane, które wydają mu się wątpliwe lub mało wiarygodne.

Na podstawie danych opisujących sytuację wyjściową sporządzamy kalkulacje jednostkowe dla poszczególnych produktów. Obliczamy nadwyżki bezpośrednie, dochód z gospodarstwa rolnego i przeprowadzamy analizę sytuacji finansowej oraz majątkowej.

Zestawienie działalności produkcyjnych w analizowanym roku stanowi wariant organizacji gospodarstwa - **stan „jest”**, który będzie podstawą do opracowania planu w ramach PRG. Wariant „**jest**” służy nie tylko do rozpoznania problemów danego gospodarstwa, ale również do skontrolowania poprawności i rzetelności danych zestawionych na formularzach wyjściowych.

3.3. Opracowanie Planu Rozwoju Gospodarstwa

Kolejny krok postępowania przy metodzie planowania rozwoju gospodarstwa polega na sporządzeniu PRG i obliczeniu wyników produkcyjnych.

Przy opracowywaniu PRG należy brać pod uwagę niżej wymienione przesłanki:

1. **Skłonności rolnika.** Najważniejsze jest, żeby rolnik identyfikował się z planem rozwoju gospodarstwa. Najlepiej jeżeli rolnik osobiście wskaże swoje zainteresowania i preferencje odnośnie kierunków produkcji w gospodarstwie. Trudno przekonywać rolnika do podjęcia działalności, którą z różnych powodów „osobiście nie lubi się zajmować”. Oczywiście doradca ma tu do spełnienia swoją rolę. Powinien ukazać rolnikowi najkorzystniejsze dla niego możliwości zmian, pokazując jednocześnie „plusy i minusy” proponowanego planu. Najważniejszą zaletą metody planowania rozwoju gospodarstw jest to, że umożliwia się wraz z proponowanymi zmianami, obliczenie efektów ekonomicznych dla proponowanego planu rozwoju gospodarstwa.
2. **Kwalifikacje rolnika i jego rodziny.** Ważne jest, aby rolnik miał wiedzę i doświadczenie w zakresie działalności produkcyjnych, które są proponowane w nowej organizacji gospodarstwa.
3. **Potrzeby rynku.** Możliwości zbytu produkowanych towarów. W gospodarce rynkowej często łatwiej jest pokonać trudności z wyprodukowaniem, niż ze sprzedażą produktów. Bardzo ważne są dotychczasowe kontakty i doświadczenia rynkowe rolnika (zawarte umowy, relacje z miejscowymi odbiorcami/dostawcami). Doradca powinien mieć więcej informacji od rolnika w tym zakresie i może być bardzo pomocny, służąc radą w ocenie sytuacji rynkowej i możliwościach zbytu produktów z gospodarstwa.

4. **Zasoby produkcyjne gospodarstwa.** Możliwości powiększenia gospodarstwa. Wykorzystanie istniejącej bazy, zwłaszcza istniejących budynków i ewentualnie możliwości ich adaptacji, rozbudowy czy nawet budowy nowych. Zasoby siły roboczej i możliwości najmu pracowników z zewnątrz oraz istniejące specjalistyczne maszyny i urządzenia w gospodarstwie są również ważną przesłanką planistyczną.
5. **Uwarunkowania polityczne.** Preferencje państwa w odniesieniu do określonych działalności produkcyjnych. Polityka kredytowa. Preferencje i ewentualne dotacje. Planowane zmiany dotyczące Wspólnej Polityki Rolnej. Ważne są też możliwości pozyskania dodatkowego wsparcia dla określonych działań (dotacje, dopłaty do produkcji zwierzęcej, limity produkcji) i ograniczenia (cross-compliance, Dobra Kultura Rolna itp.) jakie wynikają z obowiązujących w krajach UE instrumentów WPR.

Przy sporządzaniu planu rozwoju gospodarstwa bierze się pod uwagę te działalności produkcyjne, które na podstawie bieżącej analizy zasobów w gospodarstwie i warunków prowadzenia działalności rolniczej, najlepiej wykorzystają potencjalne możliwości danego gospodarstwa.

W ramach planowania rozwoju gospodarstwa można wprowadzić działalności, które nie były dotąd prowadzone w danym gospodarstwie. Należy jednak uwzględnić ograniczenia, które nawet jeżeli dotyczą tylko jednego czynnika (np. płodozmianu) mogą eliminować wprowadzenie do planu danej działalności lub znacznie ograniczyć jego skalę. Następnie rozpatruje się kolejne najlepsze warianty.

Do planowania wybiera się takie działalności produkcyjne, które w danych warunkach (położenie i wyposażenie gospodarstwa, skłonności zarządcy gospodarstwa itp.), dają optymalne wyniki, np. sumę nadwyżek bezpośrednich, łączny nakład pracy, łączne zaangażowanie środków inwestycyjnych lub obrotowych itp., aby w efekcie uzyskać możliwie wysoki dochód z gospodarstwa.

Planując w ten sposób rozwój gospodarstwa trzeba mieć przede wszystkim na uwadze realny rynek zbytu na produkcję towarów i uwzględniać istniejące ograniczenia.

W kolejnych etapach należy m.in.:

1. określić zasoby pracy w gospodarstwie oraz faktyczne i planowane zapotrzebowanie na pracę;
2. dokonać zbilansowania pasz przy produkcji zwierzęcej wymagającej pasz objętościowych z gospodarstwa;
3. oszacować poziom obciążeń finansowych związanych np. z obsługą kredytów i dzierżaw przy zaplanowanych wariantach reorganizacyjnych w strukturze kosztów i dochodów gospodarstwa.
4. dokonać dokładnej oceny czynników produkcji znajdujących się w niedoborze. Nawet jeżeli tylko jeden czynnik produkcji będzie w niedoborze, to dana działalność produkcyjna może się rozwijać tylko w ograniczonym zakresie. O ile jedna z takich działalności, przy których

występują ograniczenia, zostanie zmniejszona, to inną należy powiększyć celem pełnego wykorzystania mocy produkcyjnych.

W gospodarstwach o małej powierzchni gruntów, ale z wystarczającymi zasobami pracy dąży się na ogół do zestawienia w planie rozwoju gospodarstwa takich działalności produkcyjnych, z których uzyskuje się wysokie nadwyżki bezpośrednie na jednostkę powierzchni. Natomiast przy ograniczonych zasobach pracy może okazać się, że najlepsze efekty osiągnie gospodarstwo kierując się wyborem działalności o wysokiej nadwyżce bezpośredniej na jednostkę czasu pracy. W przypadku kapitałochłonnych działalności produkcyjnych istnieje zagrożenie przeinwestowania. Szczególną ostrożność należy wykazywać przy angażowaniu kapitału obcego. Obok klasycznych ograniczeń, takich jak ziemia, praca i kapitał, dochodzą tu inne ograniczenia: możliwości zbytu, płodozmian itd.

W praktyce, rozwój gospodarstwa, w największym stopniu zależy od możliwości zakupu ziemi w określonej lokalizacji i po ekonomicznie uzasadnionej cenie, a większość racjonalnie inwestujących rolników wybiera następującą kolejność inwestycji:

- ziemia - powiększenie podstawowego zasobu produkcyjnego gospodarstwa,
- maszyny i urządzenia - poprawa wydajności pracy i zmniejszenie kosztów produkcji,
- budynki produkcyjne - inwestycja do zwrotu w dłuższym horyzoncie czasowym.

Konstruując plan rozwoju gospodarstwa należy wziąć pod uwagę również inne zagadnienia (Mańko 2007) tj.:

- czy zakres zmian w gospodarstwie zakładany przez rolnika jest możliwy do zrealizowania w wyznaczonym czasie,
- jakie skutki ekonomiczne (poprawa wyników produkcyjnych i finansowych) oraz pozaekonomiczne (ochrona środowiska, dobrostan itp.) w gospodarstwie przyniosą proponowane zmiany,
- czy jest możliwe sfinansowanie inwestycji ze środków własnych rolnika, dotacji i kredytu/leasingu,
- czy istnieje możliwość spłacenia zaciągniętego kredytu z wypracowanej nadwyżki finansowej w gospodarstwie,
- czy ryzyko utraty płynności finansowej w gospodarstwie związane z relacjami cen na rynku nie zagraża spłacie krótko i długoterminowych zobowiązań, a w przyszłości jego istnieniu.

II. PRZEWODNIK TECHNICZNY

Aplikacja została opracowana w programie Excel firmy Microsoft, dlatego istnieje możliwość zmiany czy edytowania wartości i formuł w komórkach. W celu zapewnienia poprawności obliczeń zaleca się stosowanie wersji startowej aplikacji tj. bez wypełnionych danych w arkuszach w momencie sporządzania planu dla kolejnych gospodarstw.

W trakcie pracy z aplikacją nie należy dokonywać:

- formatowania komórek
- wstawiania ani usuwania arkuszy, wierszy, kolumn ani komórek poza możliwością dodawania lub usuwania wierszy w niektórych arkuszach
- operacji na wielu arkuszach jednocześnie;
- kopiowania danych inaczej niż przez edycję pojedynczej komórki.

Do poprawnego działania aplikacji konieczne jest także:

1. Sprawdzenie i/lub właściwe ustawienie poziomu zabezpieczenia makr w MS Excel
2. W wersji MS Excel 2003 należy wejść do menu Narzędzia\Opcje, a następnie na zakładce "Zabezpieczenia" należy nacisnąć przycisk "Bezpieczeństwo makr". W oknie "Zabezpieczenia", na zakładce "Poziom zabezpieczeń" należy ustawić poziom "Średni". Wybór należy zatwierdzić naciskając przycisk "Ok,"
3. W wersji MS Excel 2007 lub wyższej należy wejść do wstążki Plik\Opcje, a następnie na zakładce "Centrum zaufania" należy nacisnąć przycisk "Ustawienia Centrum zaufania...". W oknie "centrum zaufania", na zakładce "Ustawienia makr" należy ustawić poziom "Wyłącz wszystkie makra i wyświetl powiadomienie". Wybór należy zatwierdzić naciskając przycisk "Ok".
4. Skoroszyt należy otwierać w wersji MS Excel 2003 lub wyższej. Podczas otwierania powinien pojawić się monit:
5. W wersji MS Excel 2003 okno "Ostrzeżenie o zabezpieczeniach": należy włączyć makra. Okno to będzie pojawiało się zawsze podczas otwierania skoroszytu.
6. W wersji MS Excel 2007 lub wyższej pasek "Ostrzeżenie o zabezpieczeniach": należy włączyć zawartość.
7. Jeżeli otwierany skoroszyt zostanie dodany do "Zaufanych dokumentów", to monit nie pojawi się więcej.

W aplikacji zastosowano następujące rodzaje komórek:

Wypełnianiu **podlegają** tylko pola/komórki na **białym tle**. Niektóre komórki zawierają komentarze mające na celu pomoc użytkownikowi – **podpowiedź**. **Komórki wynikowe** oznaczone są kolorami.

Aplikacja nie jest zabezpieczona hasłem, by użytkownik (ewentualnie) miał możliwość edycji ale na własną odpowiedzialność.

Pracę z aplikacją rozpoczynamy od wypełnienia informacji o gospodarstwie i rolniku.

SPIS TREŚCI

PLAN ROZWOJU GOSPODARSTWA (PRG)
INFORMACJE O GOSPODARSTWIE I ROLNIKU

Imię i nazwisko / Nazwa firmy*	
Miejscowość*	
Adres zamieszkania	Ulica, nr domu, lokalu*
	Kod, poczta*
Województwo*	
Nr telefonu	dolnośląskie kujawsko-pomorskie
Nr faksu	lubuskie lubuskie
Adres e-mail	łódzkie
Nr identyfikacyjny	małopolskie mazowieckie opolskie

** pole obowiązkowe*

Sposób rozliczania podatku od towarów i usług VAT

VAT na zasadach ogólnych (w cenach netto)

VAT ryczałt (w cenach brutto)

W gospodarstwie prowadzona jest:

Sprzedaż bezpośrednia

Dostawy bezpośrednie

Rolniczy handel detaliczny

Małe przetwórstwo (w tym MLO)

Działalność pozarolnicza

Opis gospodarstwa:

Opis gospodarstwa:

Data sporządzenia: 26 lipiec 2018

Bardzo ważny jest wybór z listy rozwijanej województwa – do wyliczenia wielkości ekonomicznej „SO” 2010.

Na podstawie informacji zebranych w gospodarstwie użytkownik wprowadza podstawowe dane – dane identyfikacyjne wraz z określeniem zasad rozliczania podatku VAT oraz wskazaniem czy prowadzona jest działalność pozarolnicza i sprzedaż bezpośrednia, itp. Ponadto zamieszczamy syntetyczny opis gospodarstwa, prowadzonych produkcji, stosowanych technologii, itp.

Następnie klikamy „SPIS TREŚCI” i przenosimy się do zakładek ze wszystkimi arkuszami w aplikacji.

Dane o rolniku i gospodarstwie

SPIS TREŚCI:

<p>I. Powierzchnia gospodarstwa</p> <p>Tab. 1.1. Powierzchnia i wartość gruntów </p> <p>Tab. 1.2. Powierzchnia i wartość trwałych użytków zielonych</p> <p>Tab. 1.3. Powierzchnia i wartość nasadzeń</p> <p>II. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (budynki):</p> <p>Tab. 2.1. Budynki i budowle - istniejące</p> <p>III. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (maszyny):</p> <p>Tab. 3.1. Maszyny i urządzenia w gospodarstwie</p> <p>IV. Zasoby siły roboczej</p> <p>Tabela 4.1. Zasoby siły roboczej</p> <p>V. Produkcja roślinna</p> <p>Tab. 5.1. Produkcja roślinna - towarowa</p> <p>Tab. 5.2. Produkcja roślinna - paszowa</p> <p>Tab. 5.3. Produkcja roślinna pod osłonami</p> <p>Tab. 5.4. Produkcja roślinna - poplony</p> <p>Tab. 5.5. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia</p> <p>VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA</p> <p>Tab. 6.1. Roczne obroty zwierząt</p> <p>Tab. 6.2. Roczne zapotrzebowanie na pasze</p> <p>Tab. 6.3.a. Koszty bezpośrednie w produkcji zwierzęcej - pasze objętościowe</p> <p>Tab. 6.3.b. Koszty bezpośrednie w produkcji zwierzęcej</p> <p>Tab. 6.4. Sprzedaż z produkcji zwierzęcej</p> <p>Tabela 6.5. Produkcja zwierzęca - nadwyżka bezpośrednia, standardowa produkcja</p>	<p>VII. Kredyty</p> <p>Tab. 7.1. Kredyty i pożyczki</p> <p>VIII. Podatki</p> <p>Tab. 8.1. Podatki</p> <p>IX. Koszty pośrednie</p> <p>Tab. 9. Zestawienie kosztów pośrednich</p> <p>X. Dopłaty i dotacje</p> <p>Tab.10. Zestawienie dopłat i dotacji</p> <p>XI. Wynik finansowy</p> <p>Tab. 11. Wynik finansowy działalności rolniczej</p> <p>XII. Bilans, amortyzacja i wskaźniki ekonomiczne</p> <p>Tab. 12.1. Bilans majątkowy</p> <p>Tab. 12.2. Wartość wskaźników w gospodarstwie</p> <p>XIII. Podsumowanie</p> <p>Tab. 13. Zestawienie wskaźników gospodarstwa</p> <p>XIV. Inne</p> <p>Tab. Ceny Użytków Rolnych</p>
---	---

Najeżdżając kursorem myszki i klikając w odpowiednią zakładkę przechodzimy do kolejnych arkuszy w aplikacji.

I. Powierzchnia gospodarstwa

Tab. 1.1. Powierzchnia i wartość gruntów

Tab. 1.2. Powierzchnia i wartość trwałych użytków zielonych

Tab. 1.3. Powierzchnia i wartość nasadzeń

[powrót](#)

Najeżdżając kursorem myszki i klikając w „powrót” przechodzimy/wracamy każdorazowo do spisu treści by wybrać odpowiednie, kolejne arkusze do pracy

I. Powierzchnia gospodarstwa

Tab. 1.1. Powierzchnia i wartość gruntów

Klasy ziemi	Własne					Dzierżawione					
	Grunty orne	Plantacje wieloletnie	Sady	Pozostałe użytki rolnicze*	Razem	Ceny GUS		Grunty orne	wieloletnie	Sady	Razem
						Cena	Wartość				
	ha	ha	ha	ha	ha	zł/ha	zł	ha	ha	ha	ha
I											
II											
IIIa											
III b											
IV a											
IV b											
V											
VI											
Inne											
RAZEM:						x					

*użytki rolnicze niewykorzystywane rolniczo (np. rowy, drogi wewnętrzne, siedlisko, stawy, odłogi)

XIV. Inne

Tab. Ceny Użytków Rolnych

<http://www.arimr.gov.pl/pomoc-krajowa/srednie-ceny-gruntow-wg-gus.html>

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Nazwa	II kwartał 2017						
	grunty orne ogółem	grunty orne dobre (klasy I, II, IIIa)	grunty orne średnie (klasy IIIb, IV)	grunty orne słabe (klasy V, VI)	łąki ogółem	łąki dobre	łąki słabe
	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	41 622	52 512	42 561	29 592	25 862	27 936	22 283
DOLNOŚLĄSKIE	36 618	44 818	37 413	26 808	30 944	30 944	0
KUJAWSKO-POMORSKIE	55 524	64 292	55 518	39 008	38 463	41 312	28 333
LUBELSKIE	31 185	44 586	30 210	19 436	14 406	15 528	12 203
LUBUSKIE	29 314	34 777	31 176	24 736	19 200	19 200	19 200
ŁÓDZKIE	35 794	48 109	37 782	26 437	22 424	26 142	15 916
MAŁOPOLSKIE	30 366	36 363	28 620	22 848	20 914	21 860	16 388
MAZOWIECKIE	38 620	57 802	39 630	28 288	27 691	29 943	24 615
OPOLSKIE	46 788	66 441	44 281	29 584	20 931	23 058	17 916
PODKARPACKIE	24 845	30 308	24 866	17 096	16 556	19 000	14 600
PODLASKIE	36 845	45 333	38 799	32 125	29 191	28 568	30 333
POMORSKIE	38 827	60 421	38 835	28 550	25 000	0	25 000
ŚLĄSKIE	36 926	50 880	38 155	23 956	25 962	30 833	21 785
ŚWIĘTOKRZYSKIE	28 065	37 808	25 214	17 183	17 633	18 480	13 400
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40 910	48 093	42 854	32 000	21 313	26 684	13 461
WIELKOPOLSKIE	56 201	71 149	58 243	41 347	32 494	36 295	27 592
ZACHODNIOPOMORSKIE	29 879	43 123	29 045	24 622	14 000	14 000	0

Użytkownik deklaruje wielkość gruntów w zależności od rodzaju użytków i klasy gleb.

Aplikacja automatycznie dokonuje obliczeń wg wcześniej zapisanych parametrów.

W ostatnim etapie użytkownik powinien zadeklarować wielkość gruntów będących w posiadaniu zależnym czyli m.in. w formie dzierżawy.

„Wartość”
Jest to tabela wynikowa. Wartość gruntów wyliczona na podstawie deklaracji województwa – „Dane identyfikacyjne”, Kolumna „Cena zł/ha gruntu” jest kolumną wynikową ale edytowalną – użytkownik ma możliwość wprowadzenia rzeczywistych wartości na podstawie informacji z gospodarstwa. Ma także możliwość wpisania w Tab. Ceny Użytków Rolnych na podstawie aktualnych danych GUS.

Tab. 1.2. Powierzchnia i wartość trwałych użytków zielonych

Klasy ziemi	Własne						Dzierżawione		
	Łąki	Pastwiska	Pozostałe użytki rolnicze*	Razem	Ceny GUS	Wartość	Łąki	Pastwiska	Razem
					Cena				
ha	ha	ha	ha	zł/ha	zł	ha	ha	ha	
I									
II									
III									
IV									
V									
VI									
Inne									
RAZEM:					x				

*użytki rolnicze niewykorzystywane rolniczo (np. rowy, drogi wewnętrzne, siedlisko, stawy, odłogi)

Tab. 1.3. Powierzchnia i wartość nasadzeń

Wyszczególnienie	Powierzchnia	Cena	Wartość
	ha	zł/ha	zł
Plantacje wieloletnie			
Sady			
RAZEM:	x	x	

„Powierzchnia i wartość trwałych użytków”

Sposób wypełniania i wyliczenia jak przy poprzedniej tabeli z gruntami ornymi.

„Powierzchnia i wartość nasadzeń”

W tabeli „Wartość” (drzewa owocowe, krzewy owocowe) wyszczególniamy wszystkie plantacje wieloletnie założone w gospodarstwie.

Przy ich wycenie uwzględniamy wyłącznie wartość nasadzeń.

II. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (budynki):

Tab. 2.1. Budynki i budowle - istniejące

II. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (budynki):

Tab. 2.1. Budynki i budowle

LP.	Rodzaj	Rok budowy/modernizacji	Powierzchnia w m ²	Ilość stanowiąc dla zwierząt lub pojemność w m ³ (przechowalnie)	Odpisy amortyzacyjne %	Stan "jest"
						2018
						wartość w zł
1.						
2.					25	
3.					45	
4.					100	
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
13.						
14.						
15.						
16.						
17.						
18.						
19.						
20.						
RAZEM:						

„Budynki i budowle” przeznaczona jest do ewidencji majątku gospodarstwa w celu obliczenia raty amortyzacji i stopnia umorzenia środka trwałego.

Użytkownik określa:

- rodzaj środka trwałego
- Rok budowy/ modernizacji, powierzchnię,
- Wartość środka trwałego,
- Wysokość stawki amortyzacji – wybór z listy rozwijanej.

Na podstawie wprowadzonych danych obliczana jest rata amortyzacji oraz wartość aktualna środka trwałego.

III. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (maszyny):

Tab. 3.1. Maszyny i urządzenia w gospodarstwie

III. Wyposażenie gospodarstwa w środki trwałe (maszyny):

Tab. 3.1. Maszyny i urządzenia w gospodarstwie

LP.	Wyszczególnienie	Rok zakupu środka trwałego	Odpisy amortyzacyjne %	Stan "jest"
				2018
				wartość w zł
1.				
2.			7,0	
3.			10,0	
4.			14,0	
5.			18,0	
6.			20,0	
7.			25,0	
8.			30,0	
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
RAZEM:				

Tabela „Maszyny i urządzenia w gospodarstwie”

przeznaczona jest do ewidencji majątku gospodarstwa w celu obliczenia wartości amortyzacji i stopnia umorzenia środka trwałego

W tabeli nr 3.1 – Maszyny i urządzenia schemat postępowania jest identyczny jak w przypadku tabeli nr 2.1 Budynki i budowle.

IV. Zasoby siły roboczej

Tabela 4.1. Zasoby siły roboczej

IV. Zasoby siły roboczej

Tabela 4.1. Zasoby siły roboczej

L.P.	Wiek	Stan "Jest"	
		Mężczyźni	Kobiety
1	<i>Przedprodukcyjny:</i>		
2	15-17 lat		
3	<i>Produkcyjny:</i>		
4	18 – 65 lat		
5	18-60 lat		
6	<i>Poprodukcyjny:</i>		
7	powyżej 65 lat		
8	powyżej 60 lat		
	Suma:	0,0	0,0
	1 pełnozatrudniony = 2200 godz.	0	0

W tabeli nr 4.1 „Zasoby siły roboczej” należy wprowadzić dane dotyczące liczby pracujących w przeliczeniu na pełnozatrudnionych wg stanu „jest” oraz w związku z planowanymi działaniami w gospodarstwie z założeniem, że 1 pełnozatrudniony = 2200 godzin pracy.

V. Produkcja roślinna

Tab. 5.1. Produkcja roślinna - towarowa

Tab. 5.2. Produkcja roślinna - paszowa

Tab. 5.3. Produkcja roślinna pod osłonami

Tab. 5.4. Produkcja roślinna - poplony

Tab. 5.5. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia

V. Produkcja roślinna - analiza

Tabela 5.1. Produkcja roślinna - towarowa

Lp	Wyszczególnienie	Pow. ha	Produkcja		Koszty bezpośrednie																		
					Nasiona i sadzeniaki				Nawozy						Środki ochrony roślin				Usługi				
			Plon główny		Plon uboczny		Z zakupu		Własne		N (czysty składnik)		P (czysty składnik)		K (czysty składnik)		Ca (czysty składnik)			Inne	herbicydy	Fungicydy	Insektycydy / preparaty biologiczne
			Jed.	Plon jedha	Cena z/ha	Jed.	Plon jedha	Cena z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	
1.			Kliknij dwa razy aby wysświetlić listę roślin																				
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							

W tabeli dotyczącej produkcji towarowej należy określić:

- Nazwę uprawianej rośliny – lista rozwijana
- Powierzchnię uprawy
- Plon główny i uboczny
- Cenę sprzedaży w celu ustalenia przychodu z danej uprawy, oraz określić i podać wartość poniesionych kosztów bezpośrednich.

Na tej podstawie obliczamy wysokość nadwyżki bezpośredniej na jednostkę uprawy.

Wybór rośliny następuje poprzez dwukrotne kliknięcie lewym klawiszem myszy w komórce produkcyjna i wybór z listy rozwijanej.

V. Produkcja roślinna - analiza

Tabela 5.1. Produkcja roślinna - towarowa

Lp	Wyszczególnienie	Pow. ha	Produkcja		Koszty bezpośrednie																		
					Nasiona i sadzeniaki				Nawozy						Środki ochrony roślin				Usługi				
			Plon główny		Plon uboczny		Z zakupu		Własne		N (czysty składnik)		P (czysty składnik)		K (czysty składnik)		Ca (czysty składnik)			Inne	herbicydy	Fungicydy	Insektycydy / preparaty biologiczne
			Jed.	Plon jedha	Cena z/ha	Jed.	Plon jedha	Cena z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha	z/ha
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							

V. Produkcja roślinna - analiza

Tabela 5.2. Produkcja roślinna -paszowa

Lp	Wyszczególnienie	Pow. ha	Koszty bezpośrednie														
			Produkcja		Nasiona i sadzeniaki		Nawozy (czyste składniki)						Środki ochrony roślin			Usługi	
					Z zakupu	Własne	N	P	K	Ca	inne	Herbicydy	Fungicydy	Insektycydy			
			Jed.	Pion jed./ha	dt/ha	zł/dt	dt/ha	zł/dt	kg/ha	zł/kg	kg/ha	zł/kg	t/ha	zł/t	zli/ha	zli/ha	zli/ha
1.			dt	Rośliny pastewne													
2.			dt	brukiew uprawy pastewne													
3.			dt	burak cukrowy uprawy pastewne													
4.			dt	burak pastewny uprawy pastewne													
			dt	kapusta pastewna uprawy pastewne													
			dt	marchew pastewna uprawy pastewne													
			dt	pasternak zwyczajny uprawy pastewne													
			dt	pozostałe rośliny okopowe i kapustne pastewne													

Jak wyżej – dotyczy tylko roślin **paszowych** i tylko takie znajdują się w liście rozwijanej – do wyboru przez użytkownika. Na podstawie produkcji pasz w gospodarstwie będziemy mogli w dalszej części aplikacji opracować bilans pasz.

V. Produkcja roślinna - analiza

Tabela 5.3. Produkcja roślinna pod osłonami

Lp	Wyszczególnienie	Pow. m ²	Koszty bezpośrednie														
			Produkcja		Nasiona i sadzeniaki		Nawozy (czyste składniki)						Środki ochrony roślin			Usługi	
					Z zakupu	Własne	N	P	K	Ca	inne	Herbicydy	Fungicydy	Insektycydy			
			Jed.	Pion jed./m ²	zł/m ²	zł/m ²	kg/m ²	zł/kg	kg/m ²	zł/kg	t/m ²	zł/t	zli/m ²	zli/m ²	zli/m ²	zli/m ²	
1.			m ²	Rośliny pod osłonami													
2.			m ²	anyż ziola i przyprawy pod osłonami													
3.			m ²	arbusz warzywa pod osłonami													
4.			m ²	arcydzięgiel litwor ziola i przyprawy pod osłonami													
			m ²	arnika lekowa ziola i przyprawy pod osłonami													
			m ²	babka lancetowata ziola i przyprawy pod osłonami													
			m ²	babka pleśśniak ziola i przyprawy pod osłonami													
			m ²	barbula szara ziola i przyprawy pod osłonami													

Jak wyżej – dotyczy tylko roślin **pod osłonami** i tylko takie znajdują się w liście rozwijanej – do wyboru przez użytkownika.

Tabela 5.4. Produkcja roślinna -poplony

Lp	Wyszczególnienie	Pow. ha	Koszty bezpośrednie														
			Produkcja		Nasiona i sadzeniaki		Nawozy (czyste składniki)						Środki ochrony roślin			Usługi	
					Z zakupu	Własne	N	P	K	Ca	inne	Herbicydy	Fungicydy	Insektycydy			
			Jed.	Pion jed./ha	dt/ha	zł/dt	kg/ha	zł/kg	kg/ha	zł/kg	t/ha	zł/t	zli/ha	zli/ha	zli/ha	zli/ha	
1.			dt	Poplony													
2.			dt	bobik strączkowe na zielonkę													
3.			dt	bób strączkowe na zielonkę													
4.			dt	ciecierzyca pospolita strączkowe na zielonkę													
5.			dt	fasola wielokwiatowa strączkowe na zielonkę													
6.			dt	fasola zwykła strączkowe na zielonkę													
			dt	groch zwyczajny (siewny) cukrowy strączkowe na zielonkę													
			dt	ledźwian strączkowe na zielonkę													
			dt	łubin biały strączkowe na zielonkę													
			dt	łubin wąskolistny strączkowe na zielonkę													
			dt	łubin żółty strączkowe na zielonkę													

Jak wyżej – dotyczy tylko roślin **przeznaczonych na poplony** i tylko takie znajdują się w liście rozwijanej – do wyboru przez użytkownika.

V. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia

Przelicz

Tabela 5.5. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia

Wyszczególnienie	Produkcja			Koszty bezpośrednie					Nadwyżka bezpośrednia		Standardowa produkcja
	Wartość plonu głównego	Wartość plonu ubocznego	Razem	Nasiona i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Usługi	Razem	Wartość	Na 1 jed. uprawy	Wartość
Rośliny towarowe											
<i>Uprawy polowe (jed. ha)</i>											
Razem - Uprawy polowe										X	
<i>Uprawy pod osłonami (jed. m²)</i>											
		x	x								
		x	x								
		x	x								
		x	x								
		x	x								
		x	x								
Razem - Uprawy pod osłonami		x	x							X	
OGÓLEM -Rośliny towarowe										X	
Rośliny nietowarowe											
<i>Uprawy roślin paszowych</i>											
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
Razem - Uprawy roślin paszowych	x	x	x						x	x	
<i>Poplony</i>											
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
	x	x	x						x	x	
Razem - Poplony	x	x	x						x	x	
OGÓLEM -Rośliny nietowarowe	x	x	x						x	x	
OGÓLEM - PRODUKCJA ROŚLINNA										X	

Tabela wynikowa – wszystkie komórki wypełniają się automatycznie z naniesionych danych w poprzednich tabelach.

„Przycisk funkcyjny” **przelicz** służy do dopasowania i dostosowania tabeli do wartości potrzebnych – np. bez pustych wierszy – w których brak jest danych.

V. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia											
Tabela 5.5. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia											
Wyszczególnienie	Produkcja			Koszty bezpośrednie					Nadwyżka bezpośrednia		Standardowa produkcja
	Wartość plonu głównego	Wartość plonu ubocznego	Razem	Nasiona i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Usługi	Razem	Wartość	Na 1 jed. uprawy	Wartość
Rośliny towarowe											
Uprawy polowe (jed. ha)											
Razem - Uprawy polowe										X	
Uprawy pod osłonami (jed. m²)											
		X	X								
		X	X								
		X	X								

Tabela wynikowa – wszystkie komórki wypełniają się automatycznie z naniesionych danych w poprzednich tabelach.

V. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia											
Tabela 5.5. Produkcja roślinna - nadwyżka bezpośrednia											
Wyszczególnienie	Produkcja			Koszty bezpośrednie					Nadwyżka bezpośrednia		Standardowa produkcja
	Wartość plonu głównego	Wartość plonu ubocznego	Razem	Nasiona i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Usługi	Razem	Wartość	Na 1 jed. uprawy	Wartość
Rośliny towarowe											
Uprawy polowe (jed. ha)											
aronia czarnaowocowa											
Razem - Uprawy polowe										X	
Uprawy pod osłonami (jed. m²)											
Razem - Uprawy pod osłonami		X	X							X	
OGÓLEM -Rośliny towarowe										X	
Rośliny nietowarowe											
Uprawy roślin paszowych											
Razem - Uprawy roślin paszowych	X	X	X						X	X	
Poplony											
Razem - Poplony	X	X	X						X	X	
OGÓLEM -Rośliny nietowarowe	X	X	X						X	X	
OGÓLEM - PRODUKCJA ROŚLINNA										X	

„Przycisk funkcyjny” przelicz służy do dopasowania i dostosowania tabeli do wartości potrzebnych – np. bez pustych wierszy – w których brak jest danych.

powrót Wprowadź dane Przelicz

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Stan na początku	Urodzenia	Zakup	Z przekłosaowania	Upadki	Sprzedaż	Na przekłosaowanie	Stan na koniec	Stan średnioroczny	SYSTEM UTRZYMANIA liczba w szt. st. średnioroczny			Suma liczby zwierząt wg systemu utrzymania powinna być równa stanowi średniorocznemu (w kg/rok)
										Głęboka ściółka	Płytka ściółka	Bezciołkowo	
Bydło mleczne													
Buhaje								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności do 6 000 l/rok								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności pow. 8 000 l/rok								0	0,00				0,00
Jakówki cielne								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 12-18 mies.								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 6-12 mies.								0	0,00				0,00
Cielęta do 1/2 roku życia								0	0,00				0,00
Bydło mięsne													
Buhaje								0	0,00				0,00
Krowy marnki								0	0,00				0,00
Jakówki cielne								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 12-18 mies.								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 6-12 mies.								0	0,00				0,00
Bydło opasowe powyżej 1 roku								0	0,00				0,00
Bydło opasowe w wieku 6-12 mies.								0	0,00				0,00
Cielęta do 1/2 roku życia								0	0,00				0,00
Trzoda chlewna													
Knury								0	0,00				0,00
Lochy								0	0,00				0,00
Młodzież hodowlana								0	0,00				0,00
Tuczniaki								0	0,00				0,00
Warczaki od 2 do 4 miesięcy								0	0,00				0,00
Prosięta do 2 miesięcy								0	0,00				0,00
Korowe duże													
Ogłery								0	0,00				0,00
Kiacze								0	0,00				0,00
Walczy								0	0,00				0,00
Zrebaki powyżej 2 lat życia								0	0,00				0,00
Zrebaki powyżej 1 roku życia								0	0,00				0,00
Zrebaki od 1/2 do 1 roku życia								0	0,00				0,00
Zrebęta do 1/2 roku życia								0	0,00				0,00
Korowe małe													
Ogłery								0	0,00				0,00
Kiacze								0	0,00				0,00
Walczy								0	0,00				0,00
Zrebaki powyżej 2 lat życia								0	0,00				0,00
Zrebaki powyżej 1 roku życia								0	0,00				0,00
Zrebaki od 1/2 do 1 roku życia								0	0,00				0,00
Zrebęta do 1/2 roku życia								0	0,00				0,00
Owce													

Tabela z obrotem stada dla wszystkich gatunków /grup technologicznych występujących w gospodarstwie. Służy do wyliczenia stanu/obsady zwierząt pod kątem produkcji i sprzedaży oraz zapotrzebowania na pasz – bilansu pasz objętościowych i treściwych dla całego pogłowia zwierząt. Informuje o systemie utrzymania zwierząt i szacunkową produkcję azotu w nawozach naturalnych.

powrót Wprowadź dane Przelicz

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Stan na początku	Urodzenia	Zakup	Z przekłosaowania	Upadki	Sprzedaż	Na przekłosaowanie	Stan na koniec	Stan średnioroczny	SYSTEM UTRZYMANIA liczba w szt. st. średnioroczny			Suma liczby zwierząt wg systemu utrzymania powinna być równa stanowi średniorocznemu (w kg/rok)
										Głęboka ściółka	Płytka ściółka	Bezciołkowo	
Bydło mleczne													
Buhaje								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności do 6 000 l/rok								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok								0	0,00				0,00
Krowy mleczne o wydajności pow. 8 000 l/rok								0	0,00				0,00
Jakówki cielne								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 12-18 mies.								0	0,00				0,00
Jakówki w wieku 6-12 mies.								0	0,00				0,00
Cielęta do 1/2 roku życia								0	0,00				0,00
Bydło mięsne													

„Przyciski funkcyjne” przelicz i wprowadź dane służą do dopasowania i dostosowania tabeli do wartości potrzebnych – np. bez pustych wierszy – w których brak jest danych.

powrót Wprowadź dane Przelicz

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Stan na początku	Urodzenia	Zakup	Z przekłosaowania	Upadki	Sprzedaż	Na przekłosaowanie	Stan na koniec	Stan średnioroczny	SYSTEM UTRZYMANIA liczba w szt. st. średnioroczny			Szacunkowa zawartość azotu w nawozach naturalnych (w kg/rok)
										Głęboka ściółka	Płytka ściółka	Bezciołkowo	
Bydło mleczne													
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok	1							1	1,00				Inny śr. rocz.

powrót Wprowadź dane Przelicz

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Stan na początku	Urodzenia	Zakup	Z przekłosaowania	Upadki	Sprzedaż	Na przekłosaowanie	Stan na koniec	Stan średnioroczny	SYSTEM UTRZYMANIA liczba w szt. st. średnioroczny			Suma liczby zwierząt wg systemu utrzymania powinna być równa stanowi średniorocznemu (w kg/rok)
										Głęboka ściółka	Płytka ściółka	Bezciołkowo	
Bydło mleczne													
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok	1							1	1,00				Inny śr. rocz.

VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Dni żywienia

Wprowadź dane

Przelicz

Tab. 6.2. Roczne zapotrzebowanie na pasze

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Dzienna dawka w kg/szt.							Zapotrzebowanie w dt/rok						
	nietowarowe					towarowe		nietowarowe					towarowe	
	zielonka	kiszonka	siano-kiszonka	siano	okopowe	treściwe	koncentraty	zielonka	kiszonka	siano-kiszonka	siano	okopowe	treściwe	koncentraty
Bydło mleczne														
Buhaje														
Krowy mleczne o wydajności do 6 000 l/rok														
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok														
Krowy mleczne o wydajności pow. 8 000 l/rok														
Jałówki cielne														
Jałówki w wieku 12-18 mies.														
Jałówki w wieku 6-12 mies.														
Cieleta do ½ roku życia														
Bydło mięsne														
Buhaje														
Krowy mamki														
Jałówki cielne														

Roczne zapotrzebowanie na pasze – wymaga najpierw określenia dni żywienia w zakresie pasz nietowarowych i towarowych, oraz dawki paszy dziennie uwzględniając np. wydajność. Zapotrzebowanie zostanie wyliczone automatycznie (uwzględniając stan zwierząt z tabeli z obrotami). **Wcześniej określamy dni żywienia zwierząt poszczególnymi paszami.**

[Powrót do bilansu pasz](#)**Wpisz dni żywienia w roku**

Rodzaj paszy	zielonka	kiszonka	siano-kiszonka	siano	okopowe
Liczba dni	200	180	180	365	180

VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Dni żywienia

Wprowadź dane

Przelicz

Tab. 6.2. Roczne zapotrzebowanie na pasze

Gatunek/grupa technologiczna zwierząt	Dzienna dawka w kg/szt.							Zapotrzebowanie w dt/rok						
	nietowarowe					towarowe		nietowarowe					towarowe	
	zielonka	kiszonka	siano-kiszonka	siano	okopowe	treściwe	koncentraty	zielonka	kiszonka	siano-kiszonka	siano	okopowe	treściwe	koncentraty
Bydło mleczne														
Krowy mleczne o wydajności od 6 000 do 8 000 l/rok														
							Jest:							
							Saldo:							

Przyciski funkcyjne **Wprowadź dane** i **Przelicz** służą do zmniejszenia zakresu tabeli, niepublikowania pustych kolumn i wierszy w przypadku np. nie występowania produkcji zwierzęcej, czy nie występowania danej grupy technologicznej zwierząt.

[powrót](#)

Wprowadź dane

Przelicz

VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Tab. 6.3.a. Koszty bezpośrednie w produkcji zwierzęcej - pasze objętościowe

Rośliny pastewne (wg grup zwierząt)	Jednostka	Koszt	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość	Ilość
		zł/jdt	dt	dt	dt	dt	dt	dt	dt	dt	dt
Bydło mleczne			Buhaje	Krowy mleczne o wydajności			Jalówki			Cielęta do ½ roku życia	Razem
				do 6000 l/rok	od 6 000 do 8 000 l/rok	pow. 8000 l/rok	cielne	w wieku 12-18 mies.	w wieku 6-12 mies.		
Zielonka	dt			500,0							500,0
zielonka - bilans	dt										
kukurydza zwyczajna na zielonkę	dt	7,98		500,0							500,0
	dt										
	dt										
	dt										
Kiszonka	dt										
kiszonka - bilans	dt										
	dt										
	dt										
	dt										
	dt										
Sianokiszonka	dt										
sianokiszonka - bilans	dt										

Tabela z bilansem pasz. Wypełniamy tylko „białe” pola. Bilansujemy zapotrzebowanie na pasze objętościowe.

Przelicz

Rośliny pastewne	Zapotrzebowanie w dt						Plon	Powierzchnia w ha	
	Zielonka	Kiszonka	Sianokiszonka	Siano	Okopowe	Potrzeby ziel. masy	dt/ha	potrzeba	jest
<i>kukurydza zwyczajna na zielonkę</i>	1 000,0					1 000,0	500,0	2,0	10,0

Dane uzupełniające do bilansu pasz objętościowych porównujące naszą potencjalną produkcję z zapotrzebowaniem.

[powrót](#)

VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Tab. 6.3.b. Koszty bezpośrednie w produkcji zwierzęcej

Wprowadź dane

Przelicz

Wg grup zwierząt	Jedno sztka	Cena zł/jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.
Bydło mleczne			Buhaje	do 6000 l/rok	od 6 000 do 8 000 l/rok	pow. 8000 l/rok	cielne	w wieku 12-18 mies.	w wieku 6-12 mies.	
Zakup zwierząt (w szt.)										
Koszt zakupu zwierząt (w zł/szt.)										
Pasze treściwe - zapotrzebowanie	dt									
Pasze treściwe - bilans	dt									
z upraw własnych	dt									
	dt									
	dt									
	dt									
Inne treściwe	dt									
	dt									
	dt									
	dt									
	dt									
Koncentraty - zapotrzebowanie	dt									
Koncentraty - bilans	dt									
	dt									
	dt									
Koszty weterynaryjne										
Inne koszty										
Bydło mięsne			Buhaje	Krowy mami	Jałówki			Bydło opasowe		Cielęta do 1/4 roku życia
					cielne	w wieku 12-18 mies.	w wieku 6-12 mies.	powyżej 1 roku	w wieku 6-12 mies.	
Zakup zwierząt (w szt.)										
Zakup zwierząt (w zł/szt.)										
Pasze treściwe - zapotrzebowanie	dt									
Pasze treściwe - bilans	dt									

↑

Tabela z bilansem pasz. Wypełniamy tylko „białe” pola. Bilansujemy zapotrzebowanie na pasze treściwe.

[powrót](#)

VI. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Tab. 6.3.b. Koszty bezpośrednie w produkcji zwierzęcej

Wprowadź dane

Przelicz

Wg grup zwierząt	Jedno sztka	Cena zł/jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.	Ilość jed.
Bydło mleczne			Buhaje	do 6000 l/rok	od 6 000 do 8 000 l/rok	pow. 8000 l/rok	cielne	w wieku 12-18 mies.	w wieku 6-12 mies.	
Pasze treściwe - zapotrzebowanie	dt			182,50						
Pasze treściwe - bilans	dt			-2,50						
z upraw własnych	dt			180,00						
pszenica zwyczajna f. ozima zboża na ziarno	dt			180,00						

VI. PRODUKCJA ZWIERZEĆA

Wprowadź dane Przelicz

Tab. 6.4. Sprzedaż z produkcji zwierzęcej

Wyszczególnienie	Jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed
Bydło mleczne																	
		krowy dojne:		Buhaje		Jalówki cielne		Jalówki 12-18 m-cy		Jalówki 6-12 m-cy		Cielęta do 6 m-cy					
		krowy - sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:					
mleko	kg																
sprzedaż zwierząt	szf																
sprzedaż żywca	kg																
Razem produkcja:	zł																
Bydło mięsne																	
		krowy marnk:		Buhaje		Jalówki cielne		Jalówki 12-18 m-cy		Jalówki 6-12 m-cy		Bydło opas pow. 12 m-cy		Bydło opas 6-12 m-cy		Cielęta do 6 m-cy	
		krowy - sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:	
mleko	kg																
sprzedaż zwierząt	szf																
sprzedaż żywca	kg																
Razem produkcja:	zł																
Trzoda chlewna																	
		Knury		Lochy		Młodzież hodowlana		Tuczniaki		Warcznaki 2-4 m-cy		Prosięta do 2 m-cy					
sprzedaż zwierząt	szf	sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:					
sprzedaż żywca	kg																
Razem produkcja:	zł																
Konie duże																	
		Ogiery		Kłacze		Walachy		Zrebaki pow. 2 lat		Zrebaki pow. 1 r.		Zrebaki od 1/2 do 1 r.		Zrebaki od 1/3 r.			
sprzedaż zwierząt	szf	sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:			
sprzedaż żywca	kg																
Razem produkcja:	zł																
Konie małe																	
		Ogiery		Kłacze		Walachy		Zrebaki pow. 2 lat		Zrebaki pow. 1 r.		Zrebaki od 1/2 do 1 r.		Zrebaki od 1/3 r.			
sprzedaż zwierząt	szf	sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:		sprzedaż:			
sprzedaż żywca	kg																
Razem produkcja:	zł																

VI. PRODUKCJA ZWIERZEĆA

Wprowadź dane Przelicz

Tab. 6.4. Sprzedaż z produkcji zwierzęcej

Wyszczególnienie	Jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed	Ilość	Cena zł/jed
------------------	-----	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------	-------	-------------

Tabela sprzedaży produktów zwierzęcych. Wypełniamy tylko „białe” pola (komórki). W polach „żółtych” przenoszone są dane ze sprzedaży planowanej w obrocie stada danego gatunku/grupy technologicznej zwierząt.

VI. Produkcja zwierzęca - nadwyżka bezpośrednia

Przelicz

Tab.6.5. Produkcja zwierzęca - nadwyżka bezpośrednia, standardowa produkcja

Produkcja		Koszty bezpośrednie		Nadwyżka bezpośrednia	Standardowa produkcja (SO)
Wyszczególnienie	Wartość w zł	Wyszczególnienie	Wartość w zł	Wartość w zł	Wartość w euro
Bydło mleczne					
mleko		zakup zwierząt			
sprzedaż zwierząt		treściwe z upraw własnych			
sprzedaż żywca		inne pasze treściwe			
		koncentraty			
		pasze objętościowe			
		koszty weterynaryjne			
		inne koszty			
Razem:		Razem:			
Bydło mięsne					
mleko		zakup zwierząt			
sprzedaż zwierząt		treściwe z upraw własnych			
sprzedaż żywca		Inne pasze treściwe			
		koncentraty			
		pasze objętościowe			
		koszty weterynaryjne			
		inne koszty			
Razem:		Razem:			
Trzoda chlewna					
sprzedaż zwierząt		zakup zwierząt			
sprzedaż żywca		treściwe z upraw własnych			
		Inne pasze treściwe			

Tabela wynikowa – wszystkie komórki wypełniają się automatycznie z naniesionych danych w poprzednich tabelach.

„Przycisk funkcyjny” **przelicz** służy do dopasowania i dostosowania tabeli do wartości potrzebnych – np. bez pustych wierszy – w których brak jest danych.

VI. Produkcja zwierzęca - nadwyżka bezpośrednia

Przelicz

Tab.6.5. Produkcja zwierzęca - nadwyżka bezpośrednia, standardowa produkcja

Produkcja		Koszty bezpośrednie		Nadwyżka bezpośrednia	Standardowa produkcja (SO)
Wyszczególnienie	Wartość w zł	Wyszczególnienie	Wartość w zł	Wartość w zł	Wartość w euro

VII. Kredyty

Tab. 7.1. Kredyty i pożyczki

Wyszczególnienie	kwartały			
	I	II	III	IV
Długoterminowe				
Rodzaj kredytu - nazwa				
Kwota kredytu pozostała do spłaty				
Raty				
Odsetki				
Rodzaj kredytu - nazwa				
Kwota kredytu pozostała do spłaty				
Raty				
Odsetki				
Krótkoterminowe				
Rodzaj kredytu - nazwa				
Kwota kredytu pozostała do spłaty				
Raty				
Odsetki				
Rodzaj kredytu - nazwa				
Kwota kredytu pozostała do spłaty				
Raty				
Odsetki				

Tabela służy do ewidencjonowania bieżących zobowiązań kredytowych bądź planowanych w ramach planów rozwoju gospodarstwa rolnego, działalności pozarolniczej czy sprzedaży bezpośrednio. Użytkownik wprowadza dane dotyczące wartości udzielonego kredytu, oprocentowania, okresu na jaki zawarto umowę kredytową (kredyt długoterminowy).

VIII. Podatki

Tab. 8.1. Podatki

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Podatek rolny	
Podatek od działów specjalnych	
Podatek od środków transportowych gospodarstwa rolnego	
Podatek od nieruchomości gospodarstwa rolnego	
Razem:	

W tabeli „Podatki” użytkownik wprowadza dane dotyczące podatków płaconych w związku z prowadzoną działalnością rolniczą (z wyjątkiem podatku VAT).

IX. Koszty pośrednie

Tab. 9. Zestawienie kosztów pośrednich

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Koszty ogólnogospodarcze:	
Czynsze dzierżawne	
Wynajem maszyn	
Paliwa, oleje i smary	
Telekomunikacja	
Woda, energia elektryczna, gaz	
Ubezpieczenie upraw	
Opłaty za usługi rachunkowości (np.: prowadzenie ewidencji VAT)	
Opłaty za usługi doradcze	
Odsetki bankowe z tytułu kredyt, leasing (+ prowizja z tytułu kredytu)	
Koszty sprzedaży	
Koszty uprawy roślin nietowarowych	
Koszty maszyn i budynków:	
Remonty maszyn i budynków gospodarczych (bez remontów głównych)	
Melioracje	
Ubezpieczenie budynków	
Ubezpieczenie maszyn	
Amortyzacja maszyn	
Amortyzacja budynków	
Koszty obowiązkowe	
Podatki	
Płace pracowników najemnych	
Ubezpieczenia (KRUS/ZUS, majątkowe)	
Usługi weterynaryjne	
Suma kosztów pośrednich	

„Zestawienie kosztów pośrednich” Na podstawie informacji z gospodarstwa rolnego użytkownik określa wartość poszczególnych kosztów – kosztów pośrednich prowadzenia działalności rolniczej.

Wielkość kosztów z tytułu zaciągniętych zobowiązań kredytowych oraz amortyzacji budynków i maszyn zostaje automatycznie przeniesiona z tabel dotyczących sytuacji majątkowej oraz dotyczących w/w zobowiązań.

X. Dopłaty i dotacje

Tab.10. Zestawienie dopłat i dotacji

Dotacje i dopłaty	Wartość w zł
Płatności związane z powierzchnią upraw	
Płatności do zwierząt	
Płatności rolnośrodowiskowe, rolnośrodowiskowo - klimatyczne	
Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne	
Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego	
Dopłaty do kosztów produkcji*	
Pozostałe dotacje**	
Dotacje do inwestycji***	
Razem:	

*np. dopłaty do materiału siewnego, zwrot podatku akcyzowego za ON

** dotacje z tytułu kłęk żywiolowych, dotacje do zalesiania

*** zwrot części poniesionych kosztów z tytułu zakupu maszyn rolniczych itp.

W tabeli należy podać wartość dopłat otrzymanych w ramach prowadzonej działalności rolniczej. W rachunku wartości dodanej brutto (GVA) nie jest ujmowana jednolita płatność obszarowa ani płatność z tytułu gospodarowania na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

[powrót](#)

XII. Wynik finansowy

Tab. 12. Wynik finansowy działalności rolniczej

Wynik finansowy	Wartość w zł
Wartość produkcji ogółem (przychody):	
wartość produkcji roślinnej	
wartość produkcji zwierzecej	
Zużycie pośrednie:	
Koszty bezpośrednie	
Koszty pośrednie	
Saldo bieżących dopłat i podatków	
dopłaty do działalności operacyjnej	
saldo podatku VAT w działalności operacyjnej	
Wartość dodana brutto (GVA)	
amortyzacja	
Wartość dodana netto	
Saldo dopłat i podatków związanych z inwestycjami	
dopłaty do inwestycji	
saldo podatku VAT w działalności inwestycyjnej	
Koszty czynników zewnętrznych*	
Dochód rolniczy	

*Uwzględniono koszty odsetek od kredytów i leasingu. Wynagrodzenie pracowników oraz czynsze ujęte zostały w kosztach pośrednich

„Wynik finansowy” jest tabelą wynikową, użytkownik określa jedynie wielkość salda z tytułu podatku VAT w prowadzonej działalności rolniczej oraz koszty czynników zewnętrznych.

XII. Bilans, amortyzacja i wskaźniki ekonomiczne

Tab. 12.1. Bilans majątkowy

Lp.	Wyszczególnienie	stan na koniec roku
A	AKTYWA (pozycje od 1 do 13)	
1.	Ziemia	
2.	Drzewostan leśny	
3.	Plantacje wieloletnie i sady	
4.	Budynki i budowle	
5.	Pojazdy i maszyny	
6.	Inwestycje rozpoczęte	
7.	Zwierzęta - stado podstawowe	
8.	Zwierzęta - obrotowe	
9.	Produkcja roślinna w toku	
10.	Pozostałe zapasy nierolnicze	
11.	Narzędzia mniej cenne	
12.	Inne aktywa	
13.	Środki pieniężne	
B	RAZEM PASYWA (B+C+D)	
C	KAPITAŁ WŁASNY	
D	ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE (pozycje 14 i 15)	
14.	Zobowiązania długoterminowe - kredyty	
15.	Zobowiązania długoterminowe - inne	
E	ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE (pozycje 16 i 17)	
16.	Zobowiązania krótkoterminowe - kredyty	
17.	Zobowiązania krótkoterminowe - inne	

„Bilans majątkowy” jest tabelą wynikową, użytkownik określa jedynie wartość składników majątku niewskazanych w poprzednich tabelach jak m.in. wartość stada podstawowego, inwentarza żywego czy zapasów oraz składników pasywów (na podstawie informacji dostępnej w gospodarstwie).

Tab. 12.2. Wartość wskaźników w gospodarstwie

Lp.	Wskaźnik	Wartość w zł
A	Wskaźniki sytuacji majątkowej	
1.	podstawowy wskaźnik struktury majątku = $\frac{\text{aktywa trwałe}}{\text{aktywa obrotowe}}$	
2.	wskaźnik struktury majątku = $\frac{\text{aktywa trwałe}}{\text{aktywa ogółem}}$	
3.	wskaźnik struktury majątku trwałego = $\frac{\text{nieruchomości}}{\text{aktywa trwałe}}$	
B	Wskaźniki dochodowości (rentowności)	
1.	$\text{ROS} = \frac{\text{wynik finansowy}^*}{\text{sprzedaż}}$	
2.	$\text{ROA} = \frac{\text{wynik finansowy}^*}{\text{aktywa ogółem}}$	
3.	$\text{ROE} = \frac{\text{wynik finansowy}^*}{\text{kapitał własny}}$	
C	Wskaźniki wspomagania finansowego	
1.	Wskaźnik autonomii finansowej = $\frac{\text{kapitał własny}}{\text{pasywa ogółem}}$	
2.	Podstawowy wskaźnik zadłużenia = $\frac{\text{zobowiązania ogółem}}{\text{kapitał własny}}$	
3.	Wskaźnik zadłużenia = $\frac{\text{zobowiązania ogółem}}{\text{pasywa ogółem}}$	
4.	Wskaźnik struktury zadłużenia = $\frac{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}{\text{zobowiązania ogółem}}$	
5.	Wskaźnik udziału kapitału stałego = $\frac{\text{kapitał własny} + \text{zobowiązania długoterminowe}}{\text{pasywa ogółem}}$	
1.	Przychód ze sprzedaży/ 1 osobę pełnozatrudnioną	
2.	Dochód z gosp. rolnego/ 1 osobę pełnozatrudnioną	
3.	Techniczne uzbrojenie pracy (majątek trwały/ liczba zatrudnionych)	
4.	Przychód z działalności rolniczej/1ha UR	

Tabela wynikowa
Wartość wskaźników w gospodarstwie.

Na podstawie wprowadzonych wcześniej danych obliczone zostają:

1. Wskaźniki sytuacji majątkowej
2. Wskaźniki dochodowości (rentowności)
3. Wskaźniki wspomagania finansowego oraz przychód na pełnozatrudnionego i na 1ha użytków rolnych.

XIII. Podsumowanie**Tab. 13. Zestawienie wskaźników gospodarstwa**

L.P.	Wyszczególnienie		%
1.	Powierzchnia użytków rolnych wynosi		
2.	Wartość produkcji ogółem (przychody) w tym:		
3.	wartość produkcji roślinnej		
4.	wartość produkcji zwierzecej		
5.	Koszty działalności rolniczej w tym:		
6.	Koszty bezpośrednie		
7.	Koszty pośrednie		
8.	Wartość dodana brutto (GVA)		
9.	Standardowa produkcja (SO w Euro) produkcja roślinna wynosi		
10.	Standardowa produkcja (SO w Euro) produkcja zwierzęca wynosi		
11.	Standardowa produkcja (SO w Euro) wynosi		
12.	Zawartość azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym (w kg/ha użytków rolnych)		
13.	Przychód z działalności rolniczej/1ha UR		
14.	Przychód ze sprzedaży/ 1 osobę pełnozatrudnioną		

W arkuszu **Podsumowanie** dokonano tabelarycznego zestawienia wyników z działalności produkcyjnej rolniczej dla stanu jest, w ramach optymalizacji i planowanych działań. Zaprezentowano m.in. dane dotyczące wartości produkcji, koszty poniesione w działalności rolniczej, wartość GVA oraz standardowej produkcji SO i zawartości azotu w nawozach naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym (w kg/ha użytków rolnych).

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie wraz z Oddziałami życzy Państwu przyjemnej i wartościowej pracy z aplikacją i ma nadzieję szerokiego jej wykorzystania w doradztwie i planowaniu.